



## YASHIL IQTISODIYOTNING O‘ZBEKISTONDA SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Eshmurodov Xurshidbek Farhod o‘g‘li

**ANNOTATSIYA:** Ushbu maqolada O‘zbekistonda yashil iqtisodiyot konsepsiyasining shakllanishi, uning asosiy yo‘nalishlari va rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Maqolada ekologik barqarorlik, energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, chiqindilarni qayta ishlash va “yashil” investitsiyalar siyosati masalalari yoritilgan. Shuningdek, yashil iqtisodiyotning mamlakat iqtisodiy o‘lishiga ta’siri va xalqaro hamkorlikdagi o‘rni ham tahlil etiladi.

**ANNOTATSIYA:** В данной статье рассматривается процесс формирования концепции «зелёной экономики» в Узбекистане, её основные направления и перспективы развития. Освещаются вопросы экологической устойчивости, энергоэффективности, возобновляемых источников энергии, переработки отходов и политики «зелёных» инвестиций. Также анализируется влияние зелёной экономики на экономический рост страны и роль международного сотрудничества в этом процессе.

**ABSTRACT:** This article analyzes the formation of the green economy concept in Uzbekistan, its main directions, and development prospects. It discusses issues of environmental sustainability, energy efficiency, renewable energy sources, waste recycling, and green investment policies. The paper also examines the impact of the green economy on national economic growth and the role of international cooperation in this process.

**KALIT SO‘ZLAR:** yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi energiya, ekologiya.

**КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:** зелёная экономика, устойчивое развитие, энергоэффективность, возобновляемая энергия, экология.

**KEYWORDS:** green economy, sustainable development, energy efficiency, renewable energy, ecology.

Yashil iqtisodiyot zamonaviy global iqtisodiy tizimning eng muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, uning asosiy maqsadi iqtisodiy o‘lish bilan bir qatorda ekologik muvozanatni saqlashdir. Bugungi kunda dunyoda iqlim o‘zgarishi, tabiiy





resurslarning kamayishi, chiqindilar hajmining ortishi kabi muammolar yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etishni dolzarb masalaga aylantirdi. O‘zbekiston ham bu jarayondan chetda qolmay, barqaror rivojlanishga qaratilgan strategiyalarni ishlab chiqmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan “Yashil iqtisodiyot”ni rivojlantirish konsepsiyasi 2019-yilda qabul qilinib, 2030-yilgacha mo‘ljallangan dastur ishlab chiqildi. Ushbu konsepsiyada energetika, transport, qishloq xo‘jaligi, suv xo‘jaligi, sanoat va kommunal xizmatlar sohalarini ekologik jihatdan samarali va iqtisodiy jihatdan barqaror shaklga keltirish maqsad qilingan. Yashil iqtisodiyot mamlakatning barqaror rivojlanish strategiyasining ajralmas qismi bo‘lib, u iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish va chiqindilarni kamaytirish orqali ijtimoiy farovonlikni oshirishga xizmat qiladi. Yashil iqtisodiyotning shakllanishi, avvalo, energiya samaradorligini oshirish bilan bog‘liqdir. Hozirgi kunda O‘zbekiston elektr energiyasining katta qismini issiqlik elektr stansiyalari ishlab chiqarmoqda. Bu esa tabiiy gaz sarfini ko‘paytiradi va atmosfera ifloslanishini kuchaytiradi. Shu sababli, quyosh va shamol energiyasidan foydalanish bo‘yicha yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. Misol uchun, Navoiy, Buxoro va Qashqadaryo viloyatlarida qurilayotgan quyosh elektr stansiyalari yiliga millionlab kilovatt soat energiya ishlab chiqish imkonini beradi. Bu nafaqat energiya xavfsizligini ta’minlaydi, balki atrof-muhitga zararli ta’sirni kamaytiradi.

Shuningdek, qishloq xo‘jaligida ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, suv resurslaridan tejamkor foydalanish va chiqindilardan biogaz olish tizimini yo‘lga qo‘yish ham yashil iqtisodiyotning muhim yo‘nalishlaridan biridir. “Aqlli sug‘orish” texnologiyalari, tomchilatib sug‘orish tizimlari va ekologik sertifikatlangan mahsulot ishlab chiqarish tizimining kengaytirilishi qishloq xo‘jaligi samaradorligini oshirmoqda. Sanoat tarmoqlarida ham energiya tejamkor texnologiyalarni tatbiq etish jarayoni boshlangan. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 4-oktabrdagi “Yashil sanoatni rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori asosida ishlab chiqarish korxonalarida chiqindilarni kamaytirish, ikkilamchi xomashyolardan foydalanish va qayta ishlash tizimlari joriy etilmoqda. Shu bilan birga, davlat-xususiy sheriklik asosida “yashil investitsiyalar”ni jalb etish, ekologik loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlari yaratilmoqda.





Transport sohasida ham ekologik barqarorlikni ta'minlash maqsadida elektr transport vositalaridan foydalanish kengaymoqda. Toshkent shahrida elektrobuslar harakati yo'lga qo'yildi, metropoliten tarmoqlari kengaytirildi. Bu chora-tadbirlar havoga chiqadigan zararli gazlar miqdorini kamaytiradi va shahar atmosferasining tozaligiga hissa qo'shadi. Yashil iqtisodiyotning rivojlanishida xalqaro hamkorlik alohida o'rin tutadi. O'zbekiston Birlashgan Millatlar Tashkilotining "2030-yilgacha Barqaror rivojlanish maqsadlari" dasturi doirasida faol ishtirok etmoqda. Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va Yevropa Ittifoqi bilan hamkorlikda "yashil energiya" va "toza ishlab chiqarish" yo'nalishlarida yirik grant va kredit loyihalari amalga oshirilmogda.

O'zbekiston uchun yashil iqtisodiyot nafaqat ekologik zarurat, balki iqtisodiy foyda manbaidir. Yashil texnologiyalarni joriy etish orqali ishlab chiqarish xarajatlari kamayadi, eksport salohiyati ortadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energiya, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik qurilish sohalarida innovatsion yechimlar iqtisodiy o'sishga sezilarli hissa qo'shadi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston yashil iqtisodiyot yo'lini tanlab, barqaror rivojlanishning yangi bosqichiga qadam qo'ymoqda. Bu yo'nalishda qabul qilingan strategiyalar, investitsion dasturlar va xalqaro hamkorlik mamlakatning ekologik xavfsiz, iqtisodiy jihatdan samarali va ijtimoiy adolatli kelajagini ta'minlashga xizmat qiladi. Yashil iqtisodiyot kelajak avlodlar uchun toza muhit va barqaror farovonlikni yaratishning eng to'g'ri yo'lidir.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risidagi PF-4477-son Farmoni, 2019-yil 4-oktabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yashil sanoatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, PQ-4512-son, 2022-yil 4-oktabr.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi". – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
4. O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi rasmiy sayti: [www.env.uz](http://www.env.uz)
5. "Barqaror rivojlanish maqsadlari – 2030" BMT dasturi, Toshkent bo'limi hisobotlari, 2023.

